

9. Конституция Венгерской Республики: Принята 18 августа 1949 г. // Конституции государств Европы в 3-х т.: сборник / Под общей ред. Л.А. Окунькова. – М.: НОРМА, 2001. – Т. 1. – С. 538–564.
10. Конституция Словацкой Республики: Принята 1 сентября 1992 г. // Конституции государств Европы: В 3-х т.: Сборник / под общей ред. Л.А. Окунькова. – М.: НОРМА, 2001. – Т. 3. – С. 112–157.
11. Конституция Республики Македония: Принята 17 ноября 1991 г. // Конституции государств Европы: В 3-х т.: Сборник / Под общ. ред. Л.А. Окунькова. – М.: НОРМА, 2001. – Т. 2. – С. 433–460.
12. Конституция Республики Хорватия: Принята 22 декабря 1990 г. // Конституции государств Европы: В 3-х т.: Сборник / Под общей ред. Л.А. Окунькова. – М.: НОРМА, 2001. – Т. 3. – С. 446–490.
13. Конституция Республики Польша: Принята 2 апреля 1997 г. // Конституции государств Европы: В 3-х т.: Сборник / Под общ. ред. Л.А. Окунькова. – М.: НОРМА, 2001. – Т. 2. – С. 686–732.
14. Территориальное самоуправление в Польше // Актуальные проблемы реформы местного самоуправления: аналитический вестник Совета Федерации РФ. – 2004. – Вып. 26.
15. Місцеве самоврядування в країнах Східної Європи та Співдружності Незалежних Держав (Аналогія описових документів) // Інститут Місцевого Врядування та Державної служби. – Будапешт, 2000. – 246 с.
16. Ткач Д.І. Сучасна Угорщина в контексті суспільних трансформацій: монографія // Ін-т політ. і етнонац. дослідж. НАН України. – К.: МАУП, 2004. – 480 с.
17. Вісник Асоціації міст України та громад – 2007 верес. – (№ 36). – С. 1, 17–20. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.auc.org.ua
18. Романюк В. Международный опыт децентрализации и развития местного самоуправления / В. Романюк // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.romanyuk.com>.

Кирилюк А.В., ОНЮА

ЗМІСТ ВІДНОСИН ПО ВИКОРИСТАННЮ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ ЗА ЛІЦЕНЗІЙНИМ ДОГОВОРОМ

Статья посвящена изучению содержания правоотношений по использованию литературных произведений возникающих по лицензионному договору. Как известно, содержание правоотношений составляют права и обязанности субъектов. В результате создания произведения литературы, науки и искусства его автор приобретает ряд субъективных прав как личного неимущественного характера, так и имущественного характера. Указанные права относятся к категории «интеллектуальных прав». Этот термин ввел в употребление профессор В.А. Дозорцев. Данный термин употребляется в значении общей категории прав на результаты интеллектуальной деятельности и средства индивидуализации.

The article is devoted determination of maintenance of legal relationships on the use of literary works by license agreement. As known, maintenance of legal relationships is made by right and duties subjects. As a result of creation of work of literature, science and art his author acquires the row of equitable rights of both the personal unproperty character and property character. Rights are indicated fall into the category of «intellectual rights». This term introduced

into practice professor V.A. Dozorcev. This term is used in the value of general category of rights on the results of intellectual activity and facilities of individualization.

Правовідносини – це зв'язок між суб'єктами, які мають суб'єктивні права та юридичні обов'язки [1, 66–67]. Відповідно до прийнятої в цивільному праві доктрини, цивільні правовідносини – це юридичний зв'язок рівних, майно- та організаційно відокремлених суб'єктів майнових і особистих немайнових відносин, що виражається в наявності у них суб'єктивних прав і обов'язків, забезпечених можливістю застосування до їх порушників державно-примусових заходів майнового характеру [2, 92].

Правовідносини у сфері інтелектуальної власності, як і інші цивільно-правові відносини, виникають на основі юридичних фактів. Необхідно констатувати, що інтелектуально-правові відносини, як такі, що входять до складу цивільно-првових відносин, розрізняються за характером взаємозв'язку правомочної та зобов'язаної особи, в силу чого виділяються абсолютні та відносні правовідносини, по об'єкту – це майнові і особисті немайнові, по способу задоволення інтересів правовідносини розрізняються на виключні та зобов'язальні.

Як відомо, зміст правовідносин складають права і обов'язки суб'єктів. В результаті створення твору літератури, науки і мистецтва його автор набуває ряду суб'єктивних прав як особистого немайнового характеру, так і майнового характеру. Вказані права відносяться до категорії «інтелектуальних прав». Цей термін ввів у вживання професор В.А. Дозорцев. Даний термін використовується в значенні загальної категорії прав на результати інтелектуальної діяльності і засоби індивідуалізації.

На літературні твори можуть існувати три види прав: 1) виключне право, 2) особисті немайнові права і 3) інші права. У зв'язку з цим викликає науковий інтерес дослідження легальної класифікації інтелектуальних прав відносно авторських прав.

Авторові твору можуть належати наступні права: виключне право на використання твору; право авторства; право автора на ім'я; право на недоторканність твору; право на оприлюднення твору, право на винагороду за використання службового твору, право на відгук, право проходження, право доступу до творів образотворчого мистецтва. Поняття «Виключне право» охоплює тільки право на використання відповідного об'єкту, що є майновим правом.

Викликають труднощі для класифікації авторських прав положення ЦК України, відповідно до яких особисті немайнові права автора невідчужуються і не передаються.

Річ у тому, що деякі інтелектуальні права, що традиційно вважались особистими немайновими, відповідно до нового законодавства, можуть переходити до інших осіб. Візьмемо наприклад право на недоторканність твору. Очевидно, що не може розглядатися як майнова правомочність. В той же час, при використанні твору після смерті автора особа, що володіє виключним правом на твір, має право дозволити внесення змін до твору, скорочень або доповнень за умови, що цим не спотворюється задум автора і не порушується цілісність сприйняття твору і це не протирічить волі автора, чітко вираженій ним в заповіті, листах, щоденниках або іншій письмовій формі. Подібне правило встановлене відносно права на оприлюднення: «твір, не оприлюднений за життя автора, може бути

оприлюднений після його смерті особою, що володіє виключним правом на твір, якщо оприлюднення не протирічить волі автора твору, чітко виражений ним у письмовій формі (у заповіті, листах, щоденниках і тому подібному)».

Виходить, що при буквальному тлумаченні цієї норми до особистих немайнових прав можна віднести лише право авторства, право автора на ім'я, право на відгук і право доступу до творів образотворчого мистецтва.

Проводячи класифікацію, ми спираємося на існуючий поділ суб'єктивних цивільних прав на майнові і особисті немайнові. Отже, група «інших прав» повинна відноситися до майнових прав (оскільки вони не віднесені до особистих немайнових).

Тому згідно зі ст. 423 ЦК України до немайнових прав слід віднести:

1) право визнання людини творцем (автором, виконавцем, винахідником тощо) об'єкта права інтелектуальної власності;

2) право перешкоджати будь-якому посяганню на право інтелектуальної власності, здатному завдати шкоди честі чи репутації творця об'єкта права інтелектуальної власності;

3) інші особисті немайнові права встановлені законом.

Зазначені немайнові права можуть бути поділені на два види: а) особисті немайнові права пов'язані з майновими правами; б) особисті немайнові права, не пов'язані з майновими правами.

Особистим немайновим правом, пов'язаним із майновими правами, є права на визнання людини творцем (автором, виконавцем, винахідником тощо) об'єкта права інтелектуальної власності. У цьому випадку визнання автором породжує для людини усю сукупність майнових прав інтелектуальної власності (ст. 424 ЦК).

Особистим немайновим правом, не пов'язаним із майновими правами, є право перешкоджати будь-якому посяганню на право інтелектуальної власності, здатному завдати шкоди честі чи репутації творця об'єкта права інтелектуальної власності, та деякі інші особисті немайнові права. Хоча завдання шкоди честі чи репутації творця об'єкта права інтелектуальної власності має наслідком виникнення у нього права на відшкодування моральної шкоди, однак це є наслідком правопорушення, а не результатом творчої діяльності. [3]

Висновок про те, що ч.1 ст. 423 ЦК України розрізняє два види особистих немайнових прав суб'єкта правовідносин інтелектуальної власності (особисті немайнові права, пов'язані з майновими правами, та особисті немайнові права, не пов'язані з майновими правами), не суперечить положенням ч. 3 цієї ж статті про те, що особисті немайнові права інтелектуальної власності не залежать від майнових прав інтелектуальної власності [4]. Співвідношення між цими правами виглядає таким чином. Особисте немайнове право на визнання творця об'єкта інтелектуальної власності автором породжує для нього усю сукупність майнових прав інтелектуальної власності. Водночас навіть якщо він не реалізує жодного із майнових прав, це не вплине на його право бути автором твору, захищати недоторканість цього твору тощо.

Особисті немайнові права є чинними безстроково (ч. 1 ст. 425 ЦК). Вони можуть відчужуватись (переходити від автора до іншої особи) лише у виняткових випадках, спеціально встановлених законом. Таке рішення

ня пов'язане з тим, що ці особисті немайнові права належать саме певній особі – автору, творцю об'єкта інтелектуальної власності. Поміж винятків із загального правила можна назвати перехід у разі смерті автора його права на охорону недоторканності твору до особи, уповноваженої на це автором (ст. 439 ЦК). Відмова від цих прав нікчемна.

Авторові твору або іншому правовласникові належить виключне право використовувати твір в будь-якій формі і будь-яким способом, що не суперечить закону (виключне право на твір). Таким чином, змістом правовідносин по використанню літературних творів за ліцензійним договором є виключні права.

Виключні права автора на використання літературного твору означають право здійснювати або дозволяти наступні дії: відтворювати твір (право на відтворення); поширювати екземпляри твору будь-яким способом: продавати, здавати в прокат і так далі (право на розповсюдження); імпортувати екземпляри твору в цілях розповсюдження, включаючи екземпляри, виготовлені з дозволу власника виключних авторських прав (право на імпорт); публічно показувати твір (право на публічний показ); публічно виконувати твір (право на публічне виконання); повідомляти твір (включаючи показ, виконання або передачу в ефір) для загального відома шляхом передачі в ефір і (або) подальшої передачі в ефір (право на передачу ефір); повідомляти твір, (включаючи показ, виконання або передачу в ефір) для загального відома по кабелю, проводам або за допомогою інших аналогічних засобів (право на повідомлення для загального відома по кабелю); перекладати твір (право на переклад); переробляти, аранжувати або іншим чином переробляти твір (право на переробку), повідомляти твір таким чином, коли будь-яка особа може мати доступ до нього в інтерактивному режимі з будь-якого місця і у будь-який час на власний вибір (право на доведення до загального відома).

Право на відтворення. Відтворення твору – виготовлення одного або більше екземплярів твору або його частини в будь-якій матеріальній формі, зокрема у формі звуко- і відеозапису, виготовлення в трьох вимірах одного або більше екземплярів тривимірного твору. Відтворення матиме місце навіть тоді, якщо виготовлений всього один екземпляр твору, крім того, не має значення повністю відтворений твір або тільки його частина.

Слід звернути увагу, що відтворення може здійснюватися в будь-якій формі, зокрема твір може бути відтворено на запрошеннях, програмках театрів, меню, карті вин.

Право на розповсюдження. Розповсюдженням твору є введення його в цивільний обіг шляхом продажу або іншого відчуження. Право на розповсюдження відноситься як до екземплярів твору, так і його оригіналу. Під екземпляром слід розуміти копію твору, виготовлену в будь-якій матеріальній формі.

Право на розповсюдження тісно пов'язане з правом на відтворення, оскільки поширювати можна лише те, що заздалегідь відтворене, а відтворення здійснюється, як правило, з метою розповсюдження. Проте, не дивлячись на близькість і взаємозв'язок даної правомочності, кожна з них виступає як самостійна правомочність.

Право публічного показу. Показ твору – демонстрація оригіналу або екземпляра твору безпосередньо або на екрані за допомогою плівки, діа-

позитива, телевізійного кадру або інших технічних засобів, а також демонстрація окремих кадрів аудіовізуального твору без дотримання їх послідовності.

Публічний показ – будь-який показ твору безпосередньо або за допомогою технічних засобів в місці, відкритому для вільних відвідувань або в місці, де присутня значна кількість осіб, що не належить до звичайного кола сім'ї. Показ твору пов'язаний із сприйняттям твору тільки очима, крім того, він статичний, що дозволяє говорити про те, що даний спосіб може застосовуватись не до всіх видів творів.

В деяких випадках дуже складно відрізнити не публічний показ від публічного, адже юридичне значення має тільки публічний показ. Відносно непублічного показу не потрібно укладати договір з автором. Для їх розмежування необхідно розібратися в тому, що слід розуміти «під місцем, яке відкрите для вільних відвідувань» і «місцем, де присутня значна кількість осіб, що не належать до звичайного кола сім'ї». Так, наприклад, якщо твір демонструється колегам по роботі, близьким друзям, то публічне виконання не має місця.

Право на імпорт. Право на імпорт – це право здійснювати або дозволяти ввезення екземплярів твору з-за кордону з метою розповсюдження.

За автором закріплюється можливість здійснювати контроль за ввезенням екземплярів створеного ним твору на територію дії його авторських прав, які виготовлені за кордоном. Імпорт для особистих цілей не є порушенням права автора на імпорт.

Право прокату оригіналу або екземпляра твору. Право прокату означає надавати екземпляр твору в тимчасове користування з метою отримання прямої або непрямої вигоди. Право на прокат відрізняється від права на розповсюдження, і його трактування має важливе значення для правильного розуміння його правової природи. Так, іноді здача екземплярів творів в прокат «маскується» під реалізацією принципу «вичерпності прав».

Право на публічне виконання. Публічне виконання – виконання безпосередньо або за допомогою технічних засобів в місці, відкритому для вільних відвідувань або місці, де присутня значна кількість осіб, що не належать до звичайного кола сім'ї.

При використанні творів шляхом публічного виконання користувачами є не артисти, які виконують ці твори, а театральні видовищні підприємства і організації, а також інші юридичні і фізичні особи, зокрема продюсерські центри, дискотеки, клуби, стадіони, асоціації і фонди, які організують публічне виконання творів або що надають місце для публічного виконання творів.

Право на повідомлення в ефір. Зміст даного права включає повідомлення твору для загального відома шляхом передачі в ефір.

Право на повідомлення по кабелю. Повідомляти для загального відома по кабелю – повідомляти твори для загального відома за допомогою кабелю, дроту, оптичного волокна або за допомогою аналогічних засобів, зокрема шляхом ретрансляції. Повідомлення за допомогою кабелю розраховане не на широке коло осіб, а лише на тих, хто є користувачем мережі.

Право на переклад, переробку. Право на переклад – можливість самому перекладати твір іншою мовою або дозволяти дану дію іншим особам.

При цьому право на переклад, переробку включає можливість дозволяти використовувати твір в перекладі, переробці іншій особі з дотриманням авторських прав перекладача, переробника. Переклад як результат може бути творчим і бути об'єктом авторського права, а може бути технічним – підрядковим.

Певним змінам піддалася так звана «Інтернет-правомочність» – права на доведення до загального відома. Це право полягало в можливості повідомляти твір для загального відома таким чином, що будь-яка особа може мати доступ до неї в інтерактивному режимі з будь-якого місця і у будь-який час на власний вибір.

В.О. Калятін відзначав, що для Інтернету не є характерним активне доведення твору до публіки. Твір лише відкривається для доступу, а активні дії з його пошуку і скачування здійснюють вже користувачі Мережі. Це може сильно ускладнити захист інтересів правовласників, зробити правомочність непрацездатною. Невдале і посилення на «інтерактивний» характер доступу до твору в Інтернеті (такий характер доступу до твору в Інтернеті має далеко не завжди), яка, до речі, не відповідає вимогам Договору ВОИС з авторського права 1996 р. Відповідно в ЦК України недоліки норми про «Інтернет-правомочність» були усунені.

Отже, використання твору третіми особами можливо тільки з дозволу автора. Проте закон передбачає випадки, коли використання творчого результату можливе і без такого дозволу.

Один з таких випадків в юридичній літературі називається «вичерпання прав». Якщо екземпляри правомірно опублікованого твору введені в цивільний обіг за допомогою їх продажу, то допускається їх подальше розповсюдження без згоди автора і без виплати авторської винагороди. Проте право здачі твору в прокат зберігається за автором.

Дія виключних авторських прав обмежена в часі. Виключне право на твір діє протягом всього життя автора і сімдесяти років, відраховуючи з 1 січня року, наступного за роком смерті автора. Виключне право на твір, створений в співавторстві, діє протягом всього життя автора, що пережив інших співавторів, і сімдесяти років, відраховуючи з 1 січня року, наступного за роком його смерті.

На твір, оприлюднений анонімно або під псевдонімом, термін дії виключного права закінчується через сімдесят років, відраховуючи з 1 січня року, наступного за роком його правомірного оприлюднення. Якщо протягом зазначеного строку автор твору, оприлюдненого анонімно або під псевдонімом, розкриє свою особу або його особа далі не залишатиме сумнівів, виключне право буде діяти протягом строку, встановленого загальним правилом.

Виключне право на твір, оприлюднений після смерті автора, діє протягом сімдесяти років після оприлюднення твору, відраховуючи з 1 січня року, наступного за роком його оприлюднення, за умови, що твір був оприлюднений протягом сімдесяти років після смерті автора.

Якщо автор твору був репресований і помертньо реабілітований, термін дії виключного права вважається продовженим і сімдесят років обчислюються з 1 січня року, наступного за роком реабілітації автора твору. Якщо автор працював під час Великої Вітчизняної війни або брав участь в ній, термін дії виключного права, встановлений діючою статтею, збільшується на чотири роки.

Правовласник може розпоряджатися виключним правом на твір. Дуже важливі зміни в ЦК України стосуються розпорядження правом на твір. Як загальну тенденцію можна відмітити бажання законодавця розширити можливості розпорядження правом. Зокрема, Закон «Про авторське право і суміжні права» передбачав можливість укладення тільки авторського договору, який за своєю суттю був ліцензійним договором. Цивільний кодекс України прямо дозволяє як укладення ліцензійного договору, так і відчуження права на твір. Придбане право може бути вільно передане далі, закладене і так далі. Все це збільшує можливості економічної експлуатації твору.

Відносно ліцензійного договору ЦК України, також як і Закон «Про авторське право і суміжні права», передбачає певні правила, покликані захистити інтереси сторін.

Так, Законом «Про авторське право і суміжні права» встановлює, що винагорода повинна бути визначена «в авторському договорі у вигляді відсотка від доходу за відповідний спосіб використання твору» (роялті); застосування інших форм допускається, тільки якщо виплату відсотка від доходу від використання неможливо здійснити у зв'язку з характером твору або особливостями його використання. На перший погляд, таке правило захищає автора. Але насправді автор часто сам зацікавлений в отриманні винагороди єдиною сумою, не чекаючи, коли тираж буде розпроданий. Та і перевірити, скільки насправді видавець продав книг, авторові зазвичай буває дуже складно. Те саме стосується і виплати авторові авансу. Закон закріплює обов'язковість виплати авансу авторові, ЦК виходить з того, що це питання повинне бути узгоджений сторонами. Ми вважаємо, що логічніше залишити визначення умов виплати винагороди на розсуд сторін.

При визначенні умови про винагороду необхідно враховувати, що – Кабінетом Міністрів України можуть встановлюватися мінімальні ставки авторської винагороди.

Як правило, автор зацікавлений в тому, щоб отримати справедливую винагороду за використання літературного твору, а видавець в тому, щоб максимально вільно (у визначених договором рамках) використовувати твір (звичайно, ми говоримо тут про добросовісного автора і видавця).

Посилює позицію автора встановлення для видавця обов'язку почати використання твору у визначений договором строк, а якщо цей строк не буде встановлений в договорі, то в строк, звичайний для такого виду творів і способу їх використання. Передбачається і додаткова гарантія – при порушенні цього обов'язку ліцензіатом (наприклад, видавцем) ліцензіар (наприклад, автор) може розірвати договір і вимагати виплати передбаченої в ньому винагороди в повному об'ємі.

Важливо для автора і те, що видавець буде зобов'язаний (якщо тільки сторони прямо не домовляться про інше) надавати йому звіти про хід використання літературного твору в порядку і строк, які визначені в договорі.

В той же час встановлюється обов'язок ліцензіара утримуватися від яких-небудь дій, здатних викликати труднощі для здійснення ліцензіатом наданого йому права використання літературного твору. Достатньо широке формулювання цього обов'язку дозволяє ліцензіату отримати ефективний засіб боротьби проти самих різних дій недобросовісного ліцензіара (яким може бути і автор).

Передбачається також, що автор, що передав іншій стороні за договором літературний твір для використання, вважається, що він дав згоду на його оприлюднення. Це означає, що недобросовісний автор не зможе, користуючись відсутністю в договорі згадки про пряму згоду на оприлюднення літературного твору, перешкоджати його використанню, якщо таке використання відповідає умовам договору.

Дещо змінилася і умова про строк надання прав за ліцензійним договором. Зараз Закон «Про авторське право і суміжні права» встановлює, що за відсутності в авторському договорі умови про строк, на який передається право, договір може бути розірваний автором після закінчення п'яти років з дати його укладення, якщо користувач буде письмово повідомлений про це за шість місяців до розірвання договору [5]. ЦК України вніс велику стабільність – якщо в договорі строк його дії не визначений, то він вважатиметься укладеним на п'ять років.

Для договорів про відчуження прав, ліцензійних договорів і договорів авторського замовлення (а не тільки договорів авторського замовлення, як це зараз передбачено в Законі), укладених автором, ЦК України встановлюються особливі правила відносно відповідальності автора за невиконання або неналежне виконання своїх обов'язків. По-перше, відповідальність автора буде обмежена сумою реального збитку, заподіяного іншою стороною (договором можна обмежити відповідальність автора ще більше); по-друге, автор відповідає тільки за наявності вини; по-третє, відносно договору авторського замовлення автор в якості підстави звільнення себе від відповідальності може посилається на те, що порушення ним договору було викликано творчою невдачею (але наявність творчої невдачі треба буде довести, якимось проілюструвати складнощі із створенням твору, а не просто заявити про таку невдачу).

Ще одне питання, пов'язане з обігом прав на твір, – це можливість звернення на них стягнення. За загальним правилом на таке майно може бути звернене стягнення, і ЦК України прямо говорить про це. Проте для автора і його спадкоємців зроблено виняток – на належні їм виключні права звернення стягнення не допускається. Це не стосується прав вимоги автора до інших осіб по укладених договорах, а також доходів, отриманих від використання твору, – вони можуть бути предметом стягнення. Якщо автори живуть за рахунок своїх творів, то суспільство зацікавлене в тому, щоб забезпечити їм можливість отримання такого доходу і тим самим стимулювати їх творчу діяльність.

Визначаючи інтелектуальні права як сукупність майнових і немайнових прав, ми хочемо відзначити, що їх здійснення притаманна певна специфіка. Ця специфіка вбачається, перш за все, в тому, що юридично забезпечені можливості по реалізації тих або інших правомочностей знаходяться у взаємозв'язку не тільки з суб'єктивними правами приватних осіб, але і безпосередньо включаються в сферу публічно-правових інтересів.

Література:

1. Алексеев С.С. Право: азбука-теория философия. Опыт комплексного исследования. М., 1999. – С. 66–67.
2. Цивільне право: Підручник: У 2 Т. – 12-е изд. / Відп. ред. проф. Е.А. Суханов. М., 2000. – С. 92.
3. Сергеев А.П. Право интеллектуальной собственности в Российской Федерации: Учебник. – М.: «Теис», 1996. – С. 256.

4. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 461.
5. Закон України «Про авторське право та суміжні права» від 23 грудня 1993 р. № 3792-ХІІ в редакції Закону України від 11 липня 2001 р. № 2627-ІІ.

Коява І.Н., СНУ ім. В.І. Даля

ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ МАТЕРІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СТОРІН ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИН В ТРУДОВОМУ ПРАВІ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

Обоснована целесообразность изучения, обобщения и заимствования опыта зарубежных государств в регулировании трудовых правоотношений. Проведён анализ законодательного регулирования института материальной ответственности сторон трудовых отношений в трудовом праве Российской Федерации.

Expedience of study, generalization and borrowing of experience of the foreign states in adjusting of labour legal relationships is grounded. The analysis of the legislative adjusting of institute of property accountability of sides of labour relations is conducted in a labour law for Russian Federation.

Світова економіка сьогодні знаходиться в умовах кризи та зазнає кардинальних змін, що пов'язані з браком природних, матеріальних і людських ресурсів. У свою чергу це не може не позначатися на соціально-економічному рівні розвитку суспільства окремих держав. Такі негативні процеси як спад виробництва, падіння рівня життя населення, масове безробіття не можуть не відображатися на динаміці розвитку як національних економік, так і світової економічної системи в цілому. Всі ці процеси підштовхують законодавця до пристосування національних правових систем відповідно сучасним ринковим реаліям.

Одним з державних регуляторів таких процесів виступає трудове законодавство, яке покликане захистити як роботодавців, так і найману робочу силу від негативних наслідків. Як справедливо зазначає Ю.П. Орловський, одне із завдань трудового права полягає в тому, щоб забезпечити правові умови для узгодження інтересів працівника, роботодавця й держави. Якщо таке узгодження не відбувається, то можуть бути негативні наслідки. Якщо порушується баланс на користь працівників, то страждають інтереси бізнесу, його конкурентоспроможність падає; якщо ж баланс порушується на користь бізнесу, то з'являється соціальне невдоволення в працівників, може знижуватися їхня трудова активність. Тому дуже важливо, щоб баланс дотримувався [1].

Одне з центральних місць в регулюванні соціально-економічних процесів за допомогою трудового законодавства займає інститут матеріальної відповідальності сторін трудових правовідносин. Діюче в Україні трудове законодавство (навіть з урахуванням всіх змін і доповнень) вже не може ефективно регулювати економічні процеси, що набувають все більшу динамічність, і тому україн нарізла необхідність ухвалення нового законодавства у цій сфері. Саме тому при вивченні перспектив розвитку трудового права і законодавства в цілому і, зокрема, інституту матеріальної відповідальності необхідно, треба глибоко і всесторонньо аналізувати досвід дер-